

DOI 10.36074/logos-04.04.2025.012

РЕГУЛЮВАННЯ КРИПТОВАЛЮТНИХ БІРЖ ТА ПЛАТФОРМ ЗБЕРІГАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ

Починок О.В.¹

1. аспірант кафедри цивільного права і процесу
Західноукраїнський національний університет, УКРАЇНА

У сучасному світі цифрових технологій зростає значення віртуальних активів як нового класу фінансових інструментів, що використовуються для проведення платежів, інвестицій та інших операцій. Розвиток криптовалютних бірж і платформ зберігання віртуальних активів створює численні можливості для економічного зростання, проте водночас виникають значні правові та регуляторні виклики. Сучасне законодавство України формується на базі таких нормативно-правових актів, як Закон України «Про віртуальні активи» (від 17 лютого 2022 року, №2074-ІХ) [1] та Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (№361-ІХ) [2]. Ці документи створюють базову нормативну основу, однак не завжди охоплюють всі аспекти діяльності цифрових платформ, що обумовлює потребу у подальшому вдосконаленні законодавства.

Сучасна наукова література визначає віртуальний актив як цифрове представлення вартості, яке може використовуватися для проведення фінансових операцій та є об'єктом цивільних прав. За Рибіковою та Ковригіною (2024) [3] цифрові активи в умовах глобальної цифровізації економіки набувають особливого значення, що вимагає розробки окремої класифікації та спеціальних механізмів регулювання. Нормативно-правова база України встановлює загальні правила обігу цифрових активів, проте аналіз їх змісту свідчить про те, що деякі питання, зокрема, щодо класифікації активів та механізмів ліцензування, залишаються недостатньо розробленими.

За моєю думкою, для досягнення більшої ефективності необхідно не лише адаптувати нормативні акти до сучасних технологічних реалій, а й забезпечити їх інтеграцію з міжнародними стандартами, що дозволить зменшити розбіжності між правовими системами різних країн.

SECTION 7.

DROIT ET DROIT INTERNATIONAL

Нинішній стан ринку криптовалютних бірж та платформ зберігання віртуальних активів в Україні характеризується активним розвитком, але і численними правовими викликами. Наприклад, нормативні документи встановлюють базові принципи, однак відсутність деталізації в окремих питаннях спричиняє правову невизначеність щодо ліцензування та контролю за діяльністю суб'єктів ринку. Архів КНЕУ, який містить «Огляд правових аспектів регулювання криптовалютних бірж» [7], свідчить про те, що існує потреба у впровадженні єдиних стандартів ліцензування, що дозволить знизити ризики відмивання коштів та сприятиме підвищенню рівня фінансової безпеки.

Особливо важливим є аспект взаємодії традиційної фінансової системи з інноваційними технологіями. Інтерв'ю з Тетяною Гудімою (2024) [4] підкреслює, що правова база не завжди встигає за швидким розвитком технологій, що створює можливості для обходу санкцій через використання децентралізованих автономних організацій (ДАО). За власними спостереженнями, така ситуація впливає на довіру інвесторів та створює додаткові ризики для стабільності ринку. Цей феномен є не лише наслідком технологічних змін, але й відображає недосконалість сучасних нормативно-правових актів.

Однією з перспективних інновацій у сфері криптовалют є токенизація активів та впровадження механізму Security Token Offerings (STO). Дослідження Perebyinis (2024) [5] демонструє, що STO може змінити ринок капіталів шляхом дроблення активів, що дозволяє підвищити ліквідність та знизити транзакційні витрати. На мою думку, інтеграція STO у фінансову систему може сприяти не лише збільшенню обсягів інвестицій, а й створенню більш прозорого ринку, де кожна транзакція відображається в блокчейні, що мінімізує ризик шахрайства. Проте для повноцінного впровадження цієї технології необхідно адаптувати існуюче законодавство, забезпечивши баланс між стимулюванням інновацій і захистом прав споживачів.

Аналіз кваліфікаційної бакалаврської роботи Семениука (2024) [6] свідчить, що формування оптимального портфелю криптоактивів безпосередньо залежить від стабільності нормативного середовища. Невизначеність законодавства створює додаткові ризики для інвесторів, що може впливати на довгострокову динаміку ринку. Це підтверджує необхідність комплексного підходу до удосконалення правового регулювання, який включає не лише адаптацію технологічних рішень, а й модернізацію нормативно-правових актів.

Враховуючи виклики, що були розглянуті, пропонуються наступні напрями удосконалення нормативного регулювання криптовалютних бірж та

платформ зберігання віртуальних активів. По-перше, необхідно розробити єдину систему класифікації цифрових активів, яка дозволить чітко розмежувати інвестиційні інструменти від платіжних засобів та забезпечить правову визначеність суб'єктів ринку [3]. По-друге, потрібно впровадити уніфіковану систему ліцензування з використанням сучасних регтех-рішень, що сприятиме автоматизованому моніторингу операцій та зниженню ризиків відмивання коштів. По-третє, інтеграція інноваційних технологій, таких як токенизація активів та STO, вимагає створення окремих нормативних режимів для цифрових активів, що дозволить забезпечити прозорість операцій та стимулювати розвиток інновацій [5]. Нарешті, посилення співпраці між державними органами, науковими установами та представниками криптоіндустрії є ключовим для оперативного реагування на швидкі зміни в технологічній сфері та для розробки адаптивних правових рішень.

Удосконалення нормативно-правової бази має бути багатогранним. Необхідно враховувати не лише традиційні підходи до регулювання фінансових ринків, а й адаптувати законодавство до специфіки цифрової економіки. Так, застосування сучасних технологій, таких як блокчейн, потребує розробки спеціальних стандартів безпеки та контролю, які можуть інтегруватися з існуючими нормативно-правовими актами. Крім того, варто враховувати досвід інших країн, де подібні інновації вже отримали правове врегулювання, і адаптувати ці підходи до українських реалій.

Сучасний ринок криптовалютних бірж та платформ зберігання віртуальних активів в Україні характеризується високою динамікою та активною інноваційною діяльністю, проте стикається з низкою правових викликів, пов'язаних із недостатньою деталізацією нормативно-правових актів та невідповідністю традиційних підходів швидкому технологічному розвитку. Розробка єдиної системи класифікації цифрових активів, впровадження сучасних механізмів ліцензування та інтеграція інноваційних технологій, таких як токенизація активів і STO, є ключовими чинниками для забезпечення прозорості, стабільності та безпеки ринку. Крім того, посилення співпраці між державними органами, науковими установами та представниками криптоіндустрії дозволить оперативно реагувати на зміни в цифровій економіці та сприятиме залученню інвестицій. Комплексний підхід до удосконалення нормативного регулювання стане запорукою стійкого розвитку ринку віртуальних активів як в Україні, так і на міжнародному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Закон України «Про віртуальні активи» (від 17 лютого 2022 року, №2074-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-IX>

SECTION 7.

DROIT ET DROIT INTERNATIONAL

- [2] Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (№361-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-IX>
- [3] Рибікова Г.В., Ковригіна О.К. (2024). «Особливості правового регулювання обігу віртуальних активів в Україні та світі». Молодий вчений, №3 (127), березень 2024. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-3-127-7>
- [4] Інтерв'ю з Тетяною Гудімою (2024). «Тетяна Гудіма – про регулювання віртуальних активів та криптовалют в Україні та світі». LIGA ZAKON, березень 2024. URL: https://jurliga.ligazakon.net/intervyu/226337_tetyana-gudma--pro-regulyuvannya-vrtualnikh-aktivv-ta-kriptovalyut-v-ukran-ta-svt
- [5] Д. С. Перебийніс (2024). «Революція на ринку капіталів: Як STO змінює гру через токенизацію активів». Ефективна економіка, №8, 2024. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/download/4510/4545/10389>
- [6] Семениук, І.А. (2024). «Ефективне формування портфелю криптоактивів» [Кваліфікаційна бакалаврська робота]. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2024. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstreams/195b552e-3877-4308-9352-1cb175c71521/download>
- [7] Огляд правових аспектів регулювання криптовалютних бірж. (2024). Архів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstreams/884a5f77-cbfc-4430-8a69-7895a87d93e5/download>